

Innamepunt bij Andijk aan de Afdam van de Maas.

Tekst: Olav Lammers
Foto's RiWa Rijnwaterbedrijven

De drinkwatersector had hooggespannen verwachtingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en heeft intensief geprobeerd aandacht te krijgen voor probleemstoffen in het oppervlaktewater die de zuivering tot drinkwater steeds moeilijker maken. “Maar in de KRW is het drinkwaterbelang buiten beeld gebleven en dat baart ons zorgen”, zegt een teleurgestelde Peter Stoks, directeur van RIWA-Rijn, de Nederlandse Vereniging van Rijnwaterbedrijven. De KRW richt zich op stoffen die schadelijk zijn voor de ecologie en niet op de zeer goed oplosbare stoffen die voor drinkwaterbedrijven die water uit de Maas en Rijn gebruiken, lastig te verwijderen zijn.

Riskante stoffen in rivieren Rijn en Maas niet verboden

Drinkwaterbedrijven teleurgesteld in Kaderrichtlijn Water

Eind januari is het BKMW, het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water, officieel in Nederland van kracht geworden. Via dit besluit worden de KRW-lijst van prioritaire stoffen en de kwaliteitseisen voor drinkwateronttrekking uit oppervlaktewater in de Nederlandse milieuwetgeving opgenomen. RIWA-Rijndirecteur Peter Stoks ziet het besluit als “een fors gemiste kans. Want het zet de klok dertig jaar terug, al onze inspanningen ten spijt. De eisen die in de nieuwe wetgeving aan oppervlaktewater worden gesteld om er drinkwater van te kunnen maken zijn nagenoeg dezelfde als de EU in 1975 al heeft vastgesteld. Maar helaas gaan die eisen nu juist niet over de stoffen die vandaag de dag de drinkwaterzuivering bemoeilijken. Men heeft kennis genomen van onze argumenten, maar daar is het bij gebleven. De KRW heeft de drinkwatersector tot 2015 nog weinig te bieden”, aldus Stoks.

KRW zelf kern van probleem

Kern van het probleem is gelegen in de Kaderrichtlijn Water zelf. Enerzijds hebben de waterbeheerders hun ambities voor de te behalen waterkwaliteitseisen afgezwakt. Dat bleek eind vorig jaar al uit de ingediende stroomgebiedbeheersplannen. De vrees bestaat dat de Europese Commissie de in de plannen voorgestelde maatregelen als bindend ziet en forse boetes uitdeelt als niet alle plannen worden uitgevoerd. Bang als iedereen is voor sancties uit Brussel, had de Tweede Kamer de waterbeheerders hiervoor gewaarschuwd.

Ecologie prevaleert boven drinkwater

Anderzijds bevat de lijst van prioritaire stoffen die in de KRW zijn opgenomen uitsluitend verbindingen die een schadelijke

Innamepunt bij Nieuwegein aan het Amsterdam-Rijnkanaal.

invloed hebben op de ecologie van het water. “Er is geen rekening gehouden met probleemstoffen”, verklaart Stoks, “die specifiek lastig zijn voor het bereiden van drinkwater. Dat zijn vooral microverontreinigingen als medicijnresten, hormonale stoffen of drugs, zonnebrandcrème, maar bijvoorbeeld ook loodvervangers voor benzine, reinigungsadditieven uit vaatwassers en geur- en kleurstoffen. Allemaal stoffen die nauwelijks effect hebben op de ecologische toestand van het oppervlaktewater.”

Het gaat daarbij volgens Stoks vooral om de stoffen die zeer goed in water oplossen en die er door zuiveringsinstallaties maar moeilijk uit te halen zijn. “Vooralsnog komen deze stoffen in geringe concentraties voor en vormen ze geen direct gevaar, maar het is de vraag wat de effecten op langere termijn zijn. Door de vergrijzing zullen bijvoorbeeld steeds meer medicijnresten in het oppervlaktewater terecht komen.”

Weg naar eenvoudige zuiveringstechnieken afgesneden

Deze nieuwe probleemstoffen zijn alleen uit het drinkwater te houden met hoogwaardige en dus dure zuiveringstechnieken. En dat is in tegenspraak met het principe uit de KRW, dat drinkwaterbedrijven met ‘eenvoudige technieken’ drinkwater zouden moeten kunnen bereiden uit het oppervlaktewater. Stoks legt uit dat de drinkwaterbedrijven nu voor een enorm dilemma staan. Als zij veel ophef maken, kan het zorgvuldig opgebouwde betrouwbare imago van kraanwater in het geding komen. Maar maken zij weinig rumoer, dan zal er geen politieke en maatschappelijke wil ontstaan om de microverontreinigingen aan te pakken. Stoks: “De bestaande zuiveringen zijn goed toereikend. Daarover geen misverstand. Dat zijn immers al hoogwaardige technieken. Het gaat ons erom dat wij nooit tot eenvoudige zuivering kunnen komen als niets aan de door ons vermelde probleemstoffen wordt gedaan.” Stoks vindt dat we het niet op die high tech zuivering moeten laten aankomen want er slippen altijd stoffen door en het is tegen het principe ‘de vervuiler betaalt’.

Alles door het afvoerputje

Stoks wil niet wijzen naar de industrie en landbouw want niemand ziet zichzelf als boosdoener. Wel ziet hij er heil in om decisionmakers, overheden, producenten, maar ook de burgers zelf, er op aan te spreken dat ze er wat aan kunnen veranderen. “Denk maar aan je aftershave, deodorant, zonnebrandolie, muggenspray

Het toenemende medicijngebruik zorgt voor hogere concentraties aan restanten van medicijnen in het oppervlaktewater. Drinkwaterbedrijven die oppervlaktewater innemen, zijn bezorgd over de toekomst.

OP DE BRES VOOR DRINKWATERBEREIDING

De Kaderrichtlijn Water heeft het ambitieuze doel om de ecologie van de Europese wateren te herstellen. Door de grensoverschrijdende aanpak van stroomgebieden van de rivieren leidt de KRW tot een van de grootste, gecoördineerde exercities in de EU tot nu toe. De richtlijn moet ertoe leiden dat in 2015 (of uiterlijk 2027) de Europese wateren van ‘goede ecologische kwaliteit zijn’ en dat de waterkwaliteit uiteindelijk zo goed is dat er met eenvoudige zuiveringstechnieken drinkwater van gemaakt kan worden.

Daarmee ligt de sleutelrol bij de waterbeheerders, die zich in de ogen van de drinkwaterbedrijven in het Rijnstroomgebied – verenigd in de IAWR – echter te eenzijdig richten op de ecologie. De IAWR heeft daarom een eigen lijst opgesteld met 15 stoffen in de Rijn die alleen met geavanceerde zuiveringstechnieken uit het water gehaald kunnen worden. Deze lijst is aangeboden aan de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn (ICBR) en werd in 2007 op de 14e Rijnministersconferentie besproken maar niet formeel overgenomen.

De IAWR wil nog een stap verder gaan. Omdat het ondoenlijk is om telkens de regelgeving aan te passen voor een bepaalde probleemstof, kiest de Vereniging van Rijnwaterbedrijven voor een ‘voorzorgsbeginsel’: neem het zekere voor het onzekere. De concentratie van antropogene stoffen in het oppervlaktewater zou in ieder geval niet hoger mogen zijn dan 1 microgram/liter. Voor specifieke stoffen die duidelijk een effect hebben op het ecologische systeem, wil de IAWR een drempel leggen van 0,1 microgram/liter.

of geurstoffen in je wasmiddel. Alles gaat door het afvoerputje naar de rwzi en vervolgens de rivier in. En bij de productie van al die middelen wordt zelden of nooit gekeken of een waterleidingbedrijf het er straks met een eenvoudige zuivering.” Deze bewustwording zou Stoks al veel waard zijn. Intussen is hij bezig met een tweede poging om de stoffen op die KRW-lijst te krijgen. “Wij zitten bovenop de uitvoering van de huidige stroomgebiedbeheersplannen en zullen daarbij de drinkwaterbelangen zoveel mogelijk blijven verdedigen. Daarvoor hebben wij samen met onze internationale zusterorganisaties de handen al ineengeslagen”, aldus een gedecideerde Peter Stoks.